

Лисенкова Ніна Вікторівна

к.э.н., доцент,

Харківська державна академія культури

Лысенкова Нина Викторовна

к.э.н., доцент,

Харьковская государственная академия наук

Lysenkova Nina Viktorivna

Candidate of economic sciences, associate professor,

Kharkiv State Academy of Culture

МАСОВА КОМУНІКАЦІЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

МАССОВАЯ КОММУНИКАЦИЯ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ

MASS COMMUNICATION IN THE MANAGEMENT SYSTEM

Анотація. Стаття присвячена питанню функціонування і впливу масової комунікації на соціальні системи управління. Значна увага приділяється характеристиці масової комунікації як соціальної інформації відображення в суспільстві. Автор приходить до висновку, що вплив масової комунікації на системи управління має місце там, де здійснюється спільна діяльність людей для досягнення конкретних результатів.

Ключові слова: масова комунікація, система управління, інформація, суспільство.

Аннотация. Статья посвящена вопросу функционирования и влияния массовой коммуникации на социальные системы управления. Значительное внимание уделяется характеристике массовой коммуникации как социальной информации отражения в обществе. Автор приходит к выводу, что влияние массовой коммуникации на системы управления имеет место там, где осуществляется общая деятельность людей для достижения конкретных результатов.

Ключевые слова: массовая коммуникация, система управления, информация, общество.

Summary. The article is devoted to the issues of mass communication functioning and its influence on social management systems. Close attention is paid to mass communication characteristic as an information reflection in society. An author makes a conclusion that mass communication has an influence on management system in case of general people's activity directed on specific results achievement.

Key words: mass communication, management system, information, society.

За визначенням дослідників, масова комунікація — сукупність відкритих, впорядкованих процесів передачі соціально значущої інформації, що піддаються цілеспрямованому регулюванню і що використовуються правлячою елітою для затвердження певних духовних цінностей даного суспільства й надання ідеологічної, політичної, економічної або організаційної дії на оцінки, думки й поведінку людей [2, с. 51]. Її специфіка полягає в з'єднанні організованого виробництва інформації (відомостей), накопичення й зберігання з її розосередженням, головним чином, безадресним розповсюдженням. Тобто масова комунікація — вельми складне утворення, яке не зводиться

до комп'ютеризації технологій збору, передачі та прийому інформаційних потоків, забезпечення широкого доступу до інформації. Не вичерпує її зміст і концепція інформаційного суспільства, в якому всі інформовані про все, де більшість працездатних громадян беруть участь у процесі створення, збору, зберігання, обробки й розподілу інформації, а не у виробничих сферах.

Ключовою ланкою, що забезпечує можливість функціонування масової комунікації, є суб'єкт відзеркалення. Саме завдяки йому інформація виникає й з цієї ж причини неминуче стає інтерпретованою. Характер інтерпретації, спрямованість переломлення

реального факту дійсності суб'єктом віддзеркалення визначається його духовною, світоглядною, а найчастіше політичною основою. Тобто соціальна інформація, циркулююча в суспільстві, завжди містить у собі суб'єктивну складову.

Слід відзначити, що масова комунікація утворює ту обов'язкову інфраструктуру, на базі якої стає можливою діяльність управління в соціальних системах. При цьому масова комунікація характеризується: розосередженістю аудиторії; наявністю широкомасштабних комунікативних процесів, які здійснюються за допомогою технічних засобів; передачею інформації одночасно різними каналами масового інформування; принциповою доступністю інформації всім охочим. Звідси, зокрема, витікає, що системи масової комунікації повинні бути включені до загального контуру систем соціального управління.

Особливість масової комунікації в управлінні полягає в тому, що практично кожний її елемент може прямо впливати на кінцевий результат. Суб'єкт і об'єкт управління розподілені всім її простором, не мають виразних меж, а зв'язки й взаємодії між їх структурними елементами химерно перетинаються. Тому тут немає можливості достатньо чітко локалізувати ні суб'єкт, ні об'єкт управління без втрати якоїсь частки їх реального сенсу та функцій. Для забезпечення ефективності своєї діяльності суб'єкт управління повинен створювати механізм дії на відповідні структури об'єкта управління.

Як відомо, однією з необхідних умов ефективного управління є узгодження й приведення у відповідність цілей, форм і методів управління потребам системи в цілому й окремих її часток, у тому числі й інформаційним потребам суспільства. Для соціальних систем, до яких відноситься і суспільство, цей універсальний управлінський принцип, як умова оптимального управління, висуває вимогу відповідності суб'єктивних мотивів діяльності окремих людей і соціальних груп об'єктивним потребам і цілям суспільства.

В Україні, та й у всьому світі, відбулися зміни на фундаментальному рівні. Наша країна стала відкритою у світовому інформаційному просторі, а у відкритому демократичному суспільстві інформаційна межа стає прозорою. При цьому відкрилася можливість впливу на масову свідомість й, отже, зміна соціальної психіки, моралі та моральності [3]. Звідси зростає роль засобів масової інформації (ЗМІ) як суб'єкта інформаційного впливу, але впливу з метою захисту та реалізації національних інтересів. Це висуває проблему формування ідейно-моральної, патріотичної спрямованості ЗМІ як суб'єкта інформаційно-психологічного впливу й у той же час дотримання принципів об'єктивності, правдивості в подачі інформації;

підвищення якості інформаційно-аналітичних матеріалів, що поставляються у ЗМІ відповідними державними та недержавними центрами; оволодіння новими інформаційними технологіями впливу на масову свідомість [1].

Не варто відкидати й роль державного управління інформаційними процесами. Важливо ще раз відзначити, що інформаційні служби органів державної влади створюють умови для прийняття оптимальних управлінських рішень, беруть на себе попередження конфліктних ситуацій, у багатьох випадках активно впливають на реалізацію ухвалених рішень [5]. Діяльність інформаційних служб повинна здійснюватися в рамках виробленої інформаційної політики держави. Мета й завдання повинні узгоджуватися з державним політичним й економічним управлінням. При цьому державним інформаційним службам у своїй діяльності необхідно використовувати новітні інформаційні технології, методи й спеціальні інструменти впливу на формування суспільної думки.

Засоби комунікації, у тому числі й ЗМІ, як потужний інструмент реалізації цілей органів влади, об'єктивно потребують ефективних, дієвих систем соціальної діагностики [4]. Найважливіші з них: надійність функціонування, що означає такий режим їх роботи, який не залежить від випадковостей, витребеньок чиновників, капризів або помилок технологічного персоналу й ін.; достовірність первинних відомостей про стан системи управління в цілому та кожної її підсистеми окремо, особливо — об'єкта дії (аудиторії); висока якість аналізу наявних відомостей; забезпечення структур суб'єкта управління об'єктивною, оперативною, різносторонньою, повною, доступною, конструктивною інформацією; гнучкість, здатність міняти свої параметри й характеристики роботи відповідно до вимог, викликаних об'єктивними або суб'єктивними обставинами; забезпечення користувача достатньо простим і зручним доступом до будь-якого фрагмента інформаційного ресурсу системи, а також засобів їх перетворення; забезпечення захисту від несанкціонованого доступу тощо.

Вищенаведене дозволяє достатньо умовно представити сферу масової комунікації в системі управління у зв'язку з тим, що при діагностиці не відображаються деякі особливості даної сфери: суб'єкт управління не локалізований, а структурно розподілений; окрім прямої дії, що управляє, є вплив об'єкта на суб'єкт; суб'єкт управління часто опосередковано сам виявляється під своїм власним впливом й ін. Суспільству нав'язується програмована інформаційна картина світу, оскільки в інформаційному суспільстві важлива не реальність, а те, як вона представляється в масовій свідомості. При цьому картина світу означає не картину,

що змальовує світ, а світ, що розуміється як картина. За допомогою сучасних піарівських інформаційних технологій людину посилено «інформують» і певним чином направляють формування її свідомості, пригнічуючи здатність самостійно інформувати й направляти себе. Її штучно позбавляють здібності справжнього володіння та користування інформацією й фактично занурюють у стан інформаційного неучтва.

Таким чином, масова комунікація в системі управління — здатність біологічних і соціальних систем за допомогою накопичення, перетворення та передачі інформації направляти й коректувати різноманітні

проявлення їх внутрішньої та зовнішньої активності. Управління є елементом, функцією організованих систем різного роду, що забезпечує збереження їх певної структури, підтримку режиму діяльності, реалізацію програми й цілей. Процеси управління завжди мають місце там, де здійснюється загальна діяльність людей для досягнення певних результатів. Управління здійснюється за загальними законами в усіх складних динамічних системах управління — соціальних, біологічних, технічних, економічних і ін., та засноване на отриманні, обробці й передачі інформації.

Література

1. Костирев А. Г. Роль засобів масової інформації в процесі демократичного розвитку суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук / А. Г. Костирев; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2003. — 20 с.
2. Манойло А. В. Государственная информационная политика в особых условиях: монография / А. В. Манойло. — М.: МИФИ, 2003. — 388 с.
3. Почепцов Г. Г. Психологические войны / Георгий Почепцов. — М.: Рефл-бук; К.: Ваклер, 2000. — 523 с.
4. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації / Г. Г. Почепцов. — К.: Вид. центр «Київ. ун-т», 1999. — 308 с.
5. Формування, інтеграція та використання інформаційних ресурсів органів державної влади / О. Г. Додонов [та ін.] // Реєстрація, зберігання і обробка даних. — 2002. — № 3. — С. 69–75.